

Norges behandling er langt hurtigere

107518

Justisministeren gir utførlig redegjørelse svarer landssviksakenes antall til

Statsråd Cappelen hadde i går innbudt representanter for pressen til en konferanse, hvor han redegjorde utførlig for behandlingen av landssviksakene. Statsråden folte det slik, at meget av den kritikk som er framkommet, rett og slett skyldes at man ikke kjenner til hvordan det går fram i disse sakene.

Statsråden uttalte:

Sist mandag ble det i Oslo holdt et protestmøte, hvor rettsoppgjøret mot landssvikene ble behandlet.

På møtet ble det vedtatt en resolusjon, som har vært gjengitt i pressen og som samme aften ble overlevert justisministeren av en større deputasjon.

Denne fikk i et nesten 1½ times møte høve til å drøfte i detaljer de forskjellige forhold, som er omhandlet i resolusjonen. Det viste seg herunder at resolusjonen i alle fall delvis og på vesentlige punkter bygger på misforståelse med hensyn til gjeldende bestemmelser og disses motivering. Disse misforståelser ble oppklart som det synes til de møtendes tilfredsnet.

Når det i pressens korfattede meddelelse om konferansen heter at justisministeren «innrømmer at der var begått feil», er dette — mildt uttrykt en noe ensidig framstilling og rammer på langt nær det vesentlige.

Jeg har derfor — og på grunn av sakens i mange henseende overordentlig stor viktighet — funnet det riktig og naturlig å sammenkalle representanter for pressen for gjennom den å gi uttrykk for justisdepartementets syn på disse forhold og for å gi den samme orientering som ble gitt deputasjonens medlemmer.

Thune-konflikten.

Det ble opplyst at første avsnitt av resolusjonen, som krever «fortgang i rettsoppgjøret mot de unasjonale og provoserende elementer, som har benyttet seg av at arbeidernes organisasjoner var knekket i okkupasjonstia», sikket til Thunekonflikten og de forhold som lå bak denne. Hertil var å bemerke at justisdepartementet ikke har hatt og ikke kunne ha noe med denne konflikt å gjøre. Den gjaldt en avtale som var sluttet mellom arbeidernes og arbeidsgivernes organisasjoner og en voldgiftsavtale som var truffet på grunnlag av denne avtale, altså ikke noen rettsavgjørelse truffet av statens rettsåndhevende organer. Lovlige avtaler må selvsagt holdes inntil de ved oppsigelse eller på annen lovlig måte er brakt til opphør, det er et fundamentalt grunnlag for en hver rettsordning — en hver ordning som bygger på rett og ikke på maktovergrep.

Legdommerne i flertall.

Videre heter det i resolusjonen: «Møtet understreker at den framgangsmåte som benyttes ved rettsoppgjøret ved å peke ut et bestemt antall jurister som domsmenn er i strid med demokratiske prinsipper i norsk rettsvesen idet folket er fratatt adgangen til å være representert ved domstolene». Det er absolutt ikke noe som helst som er riktig i det som der er sagt. En hver som har nådd stemmerettsalderen i dette land bør og må vite:

- 1) At meddomsrettene som dømmer i de aller fleste straffesaker består av en jurist og 2 legdommere som meddommere.
- 2) At i landssviksaker består lag-

mannsretten av 7 medlemmer, nemlig 3 jurister og 4 legdommere.

- 3) At altså både i meddomsrettene og lagmannsretten som behandler landssviksaker er legdommene i flertall.
- 4) At også hver legdommer stemmer i alle spørsmål som avgjøres av retten og at hver av deres stemmer teller like meget som hver av de juridisk utdannede dommeres.
- 5) At domsmenn såvel i meddomsretten som i lagmannsretten er uttrukne for den enkelte sak av et utvalg som er valgt av kommunestyrene innen vedk. domstolkrets.

Legdommerne har innflytelse på straffutmålingen.

Er ikke folket representert i disse domstoler og er ikke disse organisert etter demokratiske prinsipper, så må ordet demokratisk ha fått en ny og motsatt betydning i de siste dager. Ved juryordning som hos oss gjelder ved behandlingen av ordinære lagmannsrettsaker er forholdene som bekjent det at lagretten som består av 10 lagrettemenn bare avgjør skyldsspørsmålet, d. v. s. om der er ført bevis for at tiltalte har begått de handlinger tiltalen gjelder på en sådan måte, at han er strafferettslig ansvarlig derfor. Retten som består av lagmann og 2 andre jurister, avgjør deretter, og da alene og uten juryens medvirkning, rettssspørsmål og hvilken og hvor stor straff tiltalte som lagretten har funnet skyldig, skal idømmes.

Det kan på ingen som helst måte sies at denne ordning er mindre demokratisk enn den domsordning, som er innført ved behandling av landssviksaker. Det er innlysende at det må bero på en åpenbar misforståelse og ubekjennskap til juryordningen, når det kan påstås at anvendelse av juryordning vil medføre idømmelse av strengere straffer for landssvikere. Det er en faktisk umulighet, all den stund juryen i motsetning til domsmennene, ikke har noen innflytelse på straffutmålingen. Menner man at legdommere vil dømme strengere enn juridisk utdannede dommere og at dette er riktig, er det innlysende at man må holde på den domsordning som nå gjelder i landssviksaker og hvoretter domsmennene, som utgjør flertallet, har den avgjørende innflytelse på straffens størrelse.

Når Kongen og Regjeringen i London forlot juryordningen og innførte domsmannsordningen i landssviksaker, var en av de vesentligste grunner nettopp den at legdommerne gjennom sitt flertall skulle få avgjørende innflytelse på og ansvaret også for straffutmålingen. Dette var så meget mer påkrevd, fordi det for landssvikforbrytelser ble innført nye straffer som dødsstraff, tvangsarbeid, tiltaltap og oppholdsforbud og fordi man ved anvendelsen av disse nye straffer ville ha den garanti for at de ble anvendt overensstemmende med folkets rettssans, som ligger deri at også ved avgjørelsen av straffens art og størrelse, er de folkevalgte dommere i flertall.

Domsordningen i her omhandlede saker vil også bidra til å påskynne saksbehandlingen og tilsi derhos av andre hensiktsmessighetsgrunner, som det ikke er nødvendig å gjøre nærmere rede for i denne forbindelse.